Jaar 1608

Inhoud

Kaart van Vlaanderen
Pauwel Heindericx – Armoede en graan
21 januari 1608 – Hommelhof in de Casselstraat en ’t Cleen Kerselaerke
3 maart 1608 – Huidevetterie in de Leverstraat
9 maart 1608 – Jan Bollaert koopt stuk van de brouwerij op de Overdam
28 april 1608 – Rome op de Overdam
28 april 1608 – Biermanswal
3 mei 1608 – Ommestelling voor het herstel van de Sint Bertinuskerk
15 mei 1608 – Gasthuismeesters - Handboek ter dekenij bewaard
19 mei 1608- Hofstede in de Leverstraat
20 juni 1608 – Ondeuchdelicken conversatie ende leven
13 juli 1608 - Verkoop van gronden rond **de Beestenmarkt** door de stad
17 juli 1608 – Willem Rouvroy beledigd door Van Reninghe
28 juli 1608 – Koop van een hommelhof
Juli 1608 – Gekelderd zonder biljet
11 augustus 1608 – Jan Lebbe verkoopt een hengst
19 augustus 1608 – Verkoop van een baaien hengstpaard
19 augustus – Verhuur de Gulden Hoorne
21 september 1608 – Het magistraat
23 oktober 1608 – Toveresse?
27 oktober 1608 – Verkoop erf van Bambeeke
15 november 1608 – Is de kerkemeester een kerkedief ?
16 november 1608 - Jan de Quidt ende Talleken nemen een rente
20 november 1608 – Huis op de hoek van de Leverstraat
26 november 1608 – Jan Kestier heeft schulden bij Frans van Hille
30 december 1608 – De gilde van de Heilige Sacramente van Sint Bertin geeft een lening aan Willem de Snepere en Maeyken

De Westhoek wordt herbevolkt

Wapenhandelinghe van Roers, Musquetten ende Spiessen (etc.)
Door Jacob de Geyn

https://books.google.be/books?id=hMlLAAAAcAAJ&printsec=frontcover&dq=1608&hl=nl&sa=X&ved=2ahUKEwiDj-fCwPnzAhVxg_0HHdNOBpsQ6AF6BAgLEAI#v=onepage&q=1608&f=false

Kaart van Vlaanderen

Kaart van Vlaanderen 1608
Auteur - **Pieter van der Keere – of Pieter Kaerius**

Pauwel Heindericx - In Veurne – **Armoede en graan -**

Desen jare was het dier leven.
Daer door ontstont onder de gemeente grote armoede.
Het magistraat, vernemnede datter veel rijcke lieden hunne granen ter markt niet wilden brengen, om alsoo noch meerder dierste te verwecken,
dede soo in de stadt als in de Casselrie huyssoeck doen
ende de hoeveelheyt dieder in elck huys was opschrijven.
Toen sulcx gedaen was, bevool het, dat de eygenaers van granen,
alle de gone die men vont boven de hoeveelheyt dat sy van noode hadden,
om gedeurende een jaer hun huysgesin te voeden,
die moesten op groote boeten ende verbeurte der selve, ter marckt brengen.
Den bovengeseyden maetregel was seer voordeelich voor 't gemeente.

21 januari 1608 – Hommelhof in de Casselstraat en 't Cleen Kerselaerke – Halmen

Ten halmdaeghe den xxi january 1608
Willem van Beveren heift ghecocht
jeghens **Andries Pillaert** ende Cathryne zyn wyf
xxviij roeden hommelhof, ligghende opde Casselstraete
van noort oosten tlant vanden coopere -
van westen de voornoemde straete ghelast met pennynck rente de heere,
ghegheven omme ij pond parisis te godspennynck
ende om tprincipael de somme van neghen ponden grooten zuuver ghelt boven tlast van xij pond parisis tsjaers daer op met breeder hypoteek
gheaffecteert ten proffytte vande zelven coopere
ghehaelmpt over erfve dach ende daete voorschreven

4 februari wordt de hofstede **'t Cleen Kerselaerken** door Servaes Priem verkocht aan Jacob Roobaert.
Deze hofstede was gelegen op de Crombecxstraete en was omtrent een half ghemet groot - het lag tegen het land van de Sint Obrecht Gilde van oosten.

3 maart 1608 – **Huidevetterie in de Leverstraat** - Halmen

Verkoop
Francois Pieren koopt van Jan Ghysselbrecht, d'erfve metten ambachte van huvetterye ghelegen in de Leverstraete

Francois Pieren heeft ghecocht
jeghens **Jan Ghyselbrecht**,
derfve metten ambachte van huudvetterye
gheleeghen inde **Leverstraete** daer den voornoemde Jan Ghyselbrecht eertyden ghewoont heift –
den selven Ghyselnrecht zoo over hem zelven,
als machtich by procuratie over jonckvrouwe **Anna de Block**,
de zelve Anna den voornoemde haeren man totter voorschreven vercoopynghe behorelick gheauctoriseert
met noch andere partyen daer inne ghementioneert blyckende byde zelve ghepasseert voor schepenen der princelicke vierschaere van **Steenvoorde** in date vanden iij maerte 1608 –

den zeghele der voornoemde vierschaere daer op ghedruckt ende onderteekent Inghelaert –
streckende de voorseide erfve van vooren ter straete, achterwaert tot **de Schipvaert** –
doostzyde de ryole,
dewestzyde derfve daer wylen meester Hendryck Ghyselbrecht woonde,
daer tnieuwe huus ghestaen heift
ghelast met xxx schel ij deniers ende twee cappoenen tsjaers den heere
ende achterstellen te zuuveren byde vercoopers totten daeghe vande halme
Dannoff van tcapitael **Jaecques Diedeman** moet den coop recompteren van de helfscheede van tvoorsnoemde last als cooper vande erfve daer nevens ligghende ende dit bij onderlynghen accoorde ten passeeren van deesen ghedaen
Ende es ghegheven omme viij schel parisis te godtspennynck
Xlviiij pond parisis lijfcoope
Metghaders drye dobbel ducaten voor tsvercoopers huusvrowue een hoofcleet
Ghereet ghelt end vorts van tprinciapel voor de somme van tweeenvertich ponden grooten tvoorseyde te betaelen zesthien pond groote ghereet metten halme ende de resterende xxviiij pond grooten over de vulle betalynghe te baefmesse eerstcommende 1608
Aluds ghehalmpt over erfve met bgelofte van garant inghevalle van breeder last ter presentie van **Pieter vande Pereboome, burchmeester , Guillaume de Vos ende Nicolays Babelaere,** schepenen
Dach ende date voorschreven

Jacques Diedeman heift ghecocht
jeghens den voorsciede **Ghyselbrecht**, zoo in zynen priveen naeme als machtich bij procuartie over zyne huusvrouwe,
breeder inde voorstaenden coop ghenarreert
te weeten tvierde ende tzeste deel dander erfve ende materyaelen op zoo stande als ligghende **vanden verbranden huuse** daer eertyden meester Hendryck Ghyselbrecht ghewoont heift inde Leverstraete,
streckende de zelve hofsteede van vooren ter straete
achterwaerts tot inde schipvaert
de noortzyde derfve vanden vercooper modo Franchois Pieren,
de zuutzyde **derfve vanden disch van Ste. Bertens** –
ghelast met i schele vj deniers parisis tsjaers int hofmanschap van Amiens ende noch met de helft van xxx schele ij deniers ende twee cappoenen tsjaers den heere
Item noch met xij pond parisis tjaers den pennynck xvjde den disch van Ste. Bertens
ende noch een ander rente van xxiiij pond parisis tsjaers ten proffycte van Marye van Belle nu by transport Franchois Diedeman
alle welcke lasten ligghen op de gheheele erfve naer tbewys vanden deelloote
nemaer alzoo de heerlycke rente bevonden zynde te liggen op derfve daer neffens ghecocht by Franchois Pieren ende de heere met de gestelte tzelve te veranderen –
dien volghende moet Jaecques Diedeman als noch de voornoemde Pieter verghelt doen over tcapitael vander helft van de zelve rente ten advenant vanden penninck xxtich twelcke partye ende advenant es ghegheven
over x schele parisis te godtspenninck –
xxij pond parisis voor ‘svercoopers huusvrouwe een hoofcleet
ende voorts voor tprincipael de somme van twytnich pond grooten zuuver ende ghereet ghelt metten halme
Boven talste aldus ghehaelmpt voer erfve ter presentie van de voorseide burchmeester ende schepenen dach ende daete voorschreven.

Jacques Diedeman koopt in een volgende akte nog het erf dat gelegen is naast het voorgaande.
De omschrijving is nu:
… ligghende tvoornoemde huus ende erfve van zuuden de cheyns der stede van Poperynghe – van noorden Jan Ghyselbrecht nu den cooper – van oosten den schipvaert – van westen de Leverstraet … omme de godtspennynck, enz…

9 maart 1608 – Jan Bollaert koopt stuk van de brouwerij op de Overdam – Halmen

Jan Bollaert heift ghecocht jeghens
Caerle Baert ende jeghens **Jaenken** zyne huusvrouwe
te weeten zulck part ende andeel als de vercooper competeert ter cause van zyne voorseyde huusvrouwe
in een huus, erfve met **de brauwerye** ende alle zyne toegehooren –
groene ende drooghe catheylen daer op staende ende medegheaende **opde Overdam**
alwaer den cooper presentelick woont –
ghemeen ende onverdeelt metten zelven cooper Jacques Lantsheere,
Jacques de Berch ende andere
hemlyeder toeghecommen ende ghesuccedeert van de weduwe van **Mahieu de Groote**,
ghelast met Overdamssche shult ten proffycte vande heere –
vorts zuver goedt ende dit omme de somme van zesendertich ponden grooten vlamsch - tvoorseyde partye ende deel te betaelen met ghereeden ghelde – vorts v schele parisis te godspennynck metghaeders iiij pond parisis te lyfcoope - Xxij pond parisis voor svercopers huusvrowue een hoofcleet – de huere van alle verschen jaere tscoopers proffytte ende dit al ten laste vanden blyvere
Aldus ghehalmpt over erfve opden dach ende date voorschreven

Vincent Roens heeft ghecocht jeghens
OliverThibault
te weten tzeste ende xiiijde partye ende deel vande erfve ende materyaelen daer op rustende daer wylen thuus ghestaen heeft van **Nicolays van Bambeeke**
ligghende **ten houck vande Leverstraete** deser stede –
commende ter mart
van oosten **Jan Valcke**,
van westen de voornoemde straete –
streckende met ender happe oostwaert tot inde schipvaert –
breed twyntich voeten –
hier mede gaende derfve onder het onderlat daer nu ter tydt woont de wedwe van **Passchier Back**
ligghende van noorden de voorseide erfve –
ghelast met heerlicke fonsier rente den heere van Poperynghe
ende es ghegheven omme ten adveante tachtentich ponden groote vlamsch de gheheele erfve zoo die gheleghen es t ghemeene onverdeelt –
te betaelen tvoorseide advenant ten erfvachticheyt voorts vj schele parisis te godtspenninck de kerke van Ste. Bertens
Ende de ghemeenen aermen elck iiij podn aprisis
Te lyfcoope xij pond parisis
Item de somme van xl pond parisis voor de vercooper eene hoedt
Die de cooper kendt ontfaen te hebben aldus ghehalmpt over erfve dach ende date voorschreven onder de conditie hier in marge ghenarreert.

28 april 1608 – **Rome op de Overdam** – Register

Smaendaeghs den 28 aprilis 1608
Gheconsenteert **Michiel Charlottes**, vader van zijne kynderen
gheprocreert by **Janneken de dochter van Jacob van Lovelde**,
metghaeders **Gillis de Roode ende Jooris van Lovelde** als vooghden van de zelve weezen te vercoopen een huus, staende op de Overdam, ghenaempt **Rome,**
metgaders een cleen huuseken daeranne staende daer de weduwe van Jacob Moenaert woondt ende de erfve daermede gaende
ende daer inne te erfven **Jan van Ackere**
Voor de somme van hondert ponden grooten vlaemsch endedrie ghemeten ende een lyne hofstede met de catheylen daer op staende – groene ende drooghe ligghende inde Wipperhouck – zuuver end onbelast – met zulcke aboutten alsmen ter erfvenesse vercaleren zal
Actum den xxviiijde aprilis 1608

28 april 1608 – Biermanswal – Halmen

… Den zelven **Andries Rebault** heift ghecocht
jeghens **Guilleaume Rouvroy** de helft van zeven vierendeel ende xx roeden elstlant, erfve ende catheyl **inden Hellehouck** - van oosten Gheleyn Tserjanssone - van westen tghasthuus elst ghenaempt **Biermanswal**
van zuuden Clays vander Doene, welcke ander helft toebehoort den cooper - zuuver goedt ende onbelast
ende is ghegheven omme ij schele parisis te godtspennynck metghaeders iiij pond xj schele parisis te lyfcoope tscoopers laste ende
voorts voor tprincipael de somme van neghen ponden grooten tghemet houdende hem mitz deesen de cooper te vreeden met de lantmate volghende zyn
bewys te betalen ghereet ghelt metten halme
aldus ghepasseert dach ende daete voorschreven

3 mei 1608 – SAP – kerk Sint Bertinus – nr. 26 – Ommestellingen

Ter presentie vanden eerwerdighen heere mynheere den abt van Sinte Bertins – temporel deeser stede van Poepringhe – ende ter vergaderynghe vande drie pasteuren, balillu, burghmeesters, schepenen, raeden ende notable der zelver stede –
Es taementlick gheresolveert ende absolut gheconsenteert metter eerste commoditeyt – te doene eene genrale ommestellynghe van thine hondert ghuldenen tjaers, drie jaeren lanck gheduerende – ten behouve van Sinte Bertinskercke der voornoemde stede – op de genelraliteyt vande inwoonders – zoo wel buuten als binnen de barieren – tzy geestelicke als werlicke, gheene ghezondert – omme met den incommen van dien – te doene de noodelicke reparatie vande voorseide kercke
Actum in schepen camrere den derden may xvc ende achte

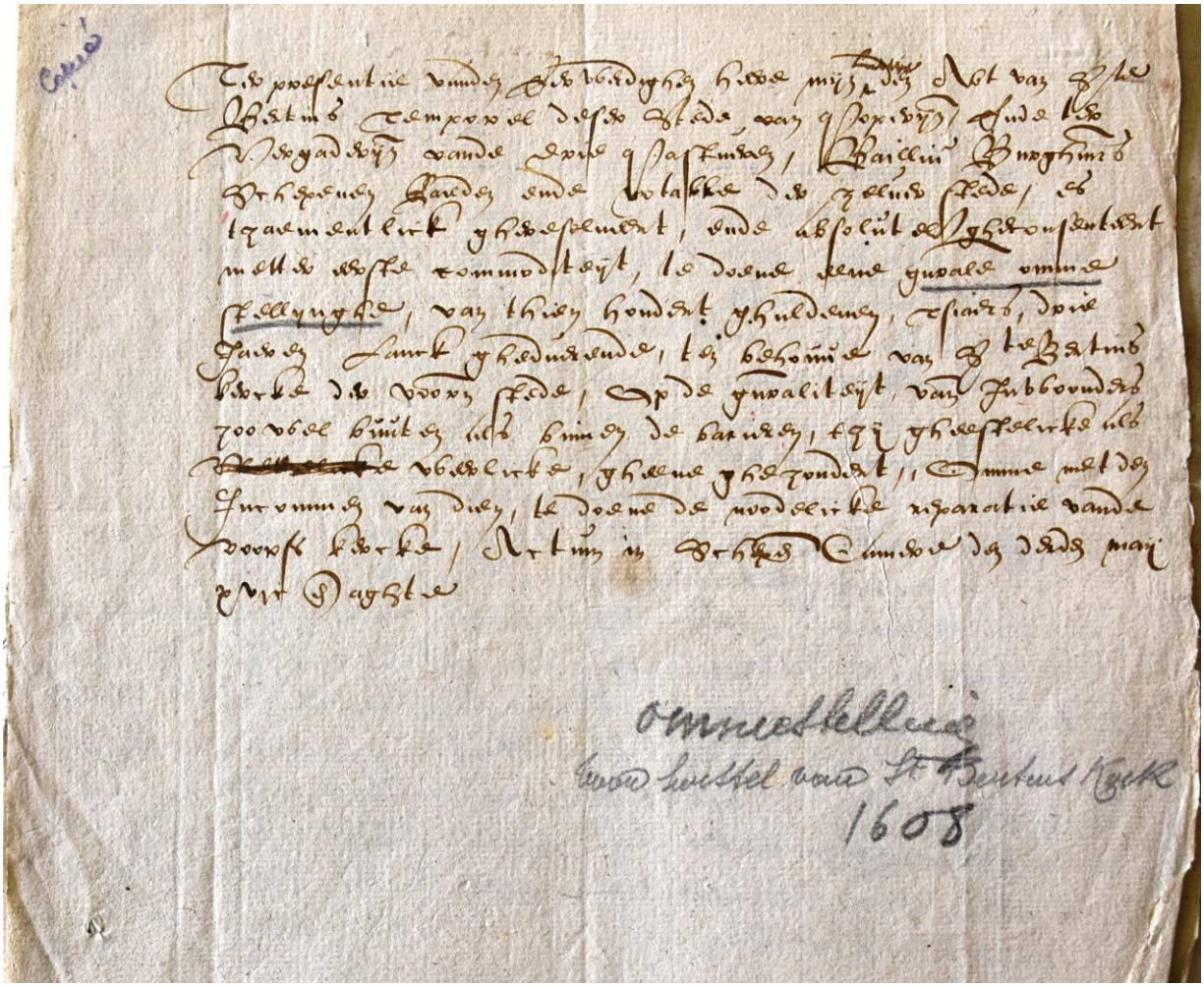

15 mei 1608 – Gasthuismeesters - Handboek ter dekenij bewaard – Oscar Fiers - F -

Uit oorzaak van de dierte der eetwaren en het heerschen der smettelijke ziekte, schenkt de prelaat van St. Bertens, Don Philip Gillocq, aan de Gasthuismeesters de toelating eene som van 600 guldens te lichten aan den penning zestiene
om er mede in de noodwendigheden der behoeftige zieken te voorzien

19 mei 1608- Hofstede in de Leverstraat – Halmen

Pieter De Witte koopt o.a. tegenover **Joos Stekelorum** een vervallen ende verbrande hofsteede in de Leverstraete -
groot omtrent xx roeden ofte daer omtrent daer Jan Allaert te woonen plach emmers de plecke zoo die gheleghen es
commende van oosten ter straete streckende achterwaert **tot tcorte ghevelgat**
van zuuden derfve vanden - ghelast met zyn advenant int thofmanschip van Amyens

20 juni 1608 – Ondeuchdelicken conversatie ende leven – Processen - SAP 118 - 4 - nummer 5

Heesch ende calynge omme de baillu inde name vanden heere, heescher
jeghens ende in prejuditie van **Jaequemyne** de wedewe van **Laurens de Ploue**
ghevanghen verweerreghe voor burghmeesters ende schepenen der stede van
Poperynghe

Alvooren den heescher doet te noteren dat de verweereghe zoo ghedeurende shaeren
huywelicken als wedewlicken staet altyts berucht ende befaemt es gheweest
van ondeuchdelicken conversatie ende leven twelcke voor al te pondereren es
ponderen - *overwegen - gewicht hechten aan - WNT*

Ende in teecken dat tzelve zoo warachtig es de verweereghe niet kennende tzelve langher
secreet nochte bedeckt houden -
heeft haer vervoordert eenen **Pieter Michiel** te nemen ende employeren voor
adsistent in haere affairen - zoo zy zecht - omme shaerlieden snootheit ende ongoddelick
leven te bet te bedecken.

Welcken Michiel wesende een ghehuywet man,
de verweereghe met haere welssprekentheit ghemouveert heeft vande liefde van zyne eighen
huisvrauwe te scheeden

In teecken vandien heeft de verweereghe metten zelve Michiel diversche reisen ende
voyaghen ghedaen in steden en plaetsen daer zy tsamen gheene affairen en hadden ende
namelick tot Dixmuyde daer zy tsamen eenen nacht inde heerberghe vanden Hert, eenen nacht
in eenen camer gheslapen hebben
zynde van daer des anderendaeghs
ghetrocken naer Nieuwcappelle daer zy die nacht hebbende tsamen naer huys ghetrocken zyn
welcken Michiel daernaer oock daer te voorent menichmael ten huyse vande verweereghe
gheslapen ende vernacht heeft in een bedde –
vleeschelick met elcanderen converserende –
zoo niet te twyfelen en es andersins en zoude de verweereghe zelve Michiel van zyne
huusvrouwe niet afghetrocken hebben,
die int ghebeurte vande verweereghe woont.
ende omme te betoghen dat de verweereghe int zelve ongoddelick ende ondeuchdelick leven
tot hare apprehentie toe altyts ghecontinueert heeft
es warachtich dat zy metten zelve Michel gheweest heeft tot Berghen St. Winnox ten
ommeganghe laetsleden zynde van daer tsaem naer huus ghekeert
hebbende de verweereghe daernaer tharen huyse den zelve Mihciel ghehouden viere zoo vyf
daghen ende nachten ghedeurende
vut welcke tollerantie ende ghedoochzaemheit alleene eene onghetwyfelde presumptie
resulteert dat den zelve Michiel ende de verweereghe met elcanderen **in fornicatie** gheleeft
hebben al waert oock zoo dat alle de voorseide indicien sverweereghes laste cesseerden die
meer dan ghenouchsaem zyn
omme den heescher in zyne naervolghenden fynen ende conclusien te doen obtineren :
verkrijgen, verwerven WNT

Daertoe nietmin voughende dat de verweereghe voorleden tyde vanden vastene ende
paesschen noch te biechten noch ten Hielige Sacramente en heeft gheweest
niet jeghenstaende dat zy by haren pastor daertoe dickmael vermaent heeft gheweest daerby
betoghende dat zy in gheenen wille en es van haer leven te beteren
zake niet lydelick zonder condigne punitie.

midswelcken den heescher nemende conclusie tendeert ten fyne dat by ulieden haaeren sententie diffinitieve ende over recht de verweereghe ghecondemneert
zy te doene reparatie honerable in haer lynwaert , blootsvoets tusschen
twee sheeren dienaren met eene wassen keersse in hare handen weghende een pont was, - gaende alzoo tot in Sint Jans kercke op eenen zondagh ofte helichdagh, hoorende aldaer op beede hare knien de dienst vanden hoochmesse
ende daer te verclaren hooghe ende overluyt dat haer voornoemde misdaet haer hertelick leet es,
belovende tzelve niet meer te doene op breeder correctie ende zal toedien de verweereghe ghebannen zyn buuten deser stde ende jurisdictie den tytvan drie jaren
verbiedende de zelve middeltyt daerenboven te commen up breeder ende arbitraire correctie in exmple van anderen
ende toedien ghecondemneert inde boete van xx pond parisis ten proffytte vanden heere metghaders inde costen ende misen van justitie
ofte in alzulcke andere peine ende amende tzy honorable ofte proffytable als den juge bevynden zal te behoren
verzouckende dat hierinne wert gheprocedeert van derden daghe ten derden daghe present 20ste juny 1608

13 juli 1608 - Verkoop van gronden rond **de Beestenmarkt** door de stad – Halmen

Verkoop van gronden rond de beestenmarkt door de stad

Ten halmdaeghe den xiij july 1608
Alzoo by resolutie van mijn heeren de balliu, burchmeesters, schepenen, raeden ende notable deser stede **opden xxx° juny 1608**
gheconsenteert es gheweest dat den tresorier der zelve steede zoude vercoopen ter hauste **zeker erfgronden** der stede toebehorende
hier naer verclaerst omme daer mede te betaelen zeker oude schult die de steede noch schuldich ende ten achteren was van gheleende ghelde wijlent by **Gerardus Dehamercourt**
de zelve leeninghe iiij pond parisis daer op betaelt es te diverssche stonden
groote notable somme ende omme mynheere **den abt ende clooster** te presurnieren –
worden de pennyngh spruutende van deese naervolghende vercochte partijen daer inne ghe-employeert
op belofte der heere de zelve zal destineeren omme te erigeren **eenen anderen schepencamer ende commoditeyt van een halle**
tot gheryf vanden ghemeente
dies tot confirmatie vande zelve heeft de greffier ter ordonnantie vande weth dit onderteekent op de xiiij july 1608 voorschreven

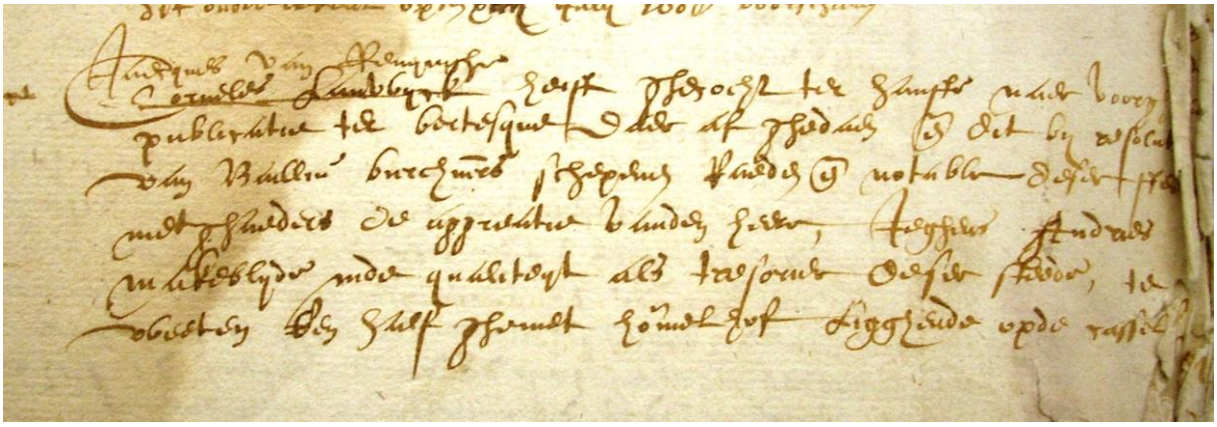

Jaecque van Renynghe
heeft ghecocht ter hauste naer voorschreven publicatie ter bretesque daer af ghedaen ende dat bij resolutie van baillu burchmeesters schepenen, raeden ende notable deser stede metghaeders de appreatie vanden heere,
jeghens **Andries Makeblyde** inde qualiteyt als tresorier deser stede,
te weeten een half ghemet hommelhof ligghende op de Casselstraete tende van de cauchier byden **Hooghe Zwynlande**
in pachte ghehouden by Cornelis Lauwyck noch een termijn van vier jaeren dannoff teerste jaer vallen zal te baefmisse 1609 omme x pond tjaers blyvende die loopende jaerschaere ten proffytte vander steede - zuuver goedt - ende es ghegheven omme de somme van vyfentwintich pont groote
te betaelen den helft ghereet metten halve ende dander helft binnen dyre maenden daer naer, vorts ter tafele van tcollege dander wel viij pont
Item vj schele voor den rouper al tscoopers laste zonder payement gereserveert en hommelblock toebehoorende de ghebruucker
die den cooper zal mooghen defalymeren op tlaest payement naer werde ende costume in zulx Ghensaert dies verkendt hem borghe ende principael voor de betalynghe van tlaeste payement
Aldus ghehalmpt met erfve opde xxvij july 1608 op conditie dat de helftschede heden zal ghetelt zyn op pene van nulliteyt

De wedewe **Jan Huyssyn** heeft ghecocht inde zelve verhooghinghe jeghens de voornoemde tresorier een hofstede ligghende opde Beestenmarkt onder ende achter de cathylen van haer kynderen gheprocreert byden voornoemde Jan Huyssyn haern man, daer Christiaen De Vynck presentelick woont, commende metter westzyde up tCoddenaertstraetken, steckende achterwaert totter erfve van Franchois Folcke, de welcke portgront es in pachte ande voornoemde Franchois ofte de voortnoemde wedewe noch een termyn van vier jaeren, beghinnende van baefmesse 1608 eerstcommende, de lopende jaerschaere bedraeghende iiijl pond zal commen ten proffytte vande stede, ende es ghegheven ende ghebleven op Adraien du Ploy, tsvoorseide coopeghes schoonzoone voor de somme van een hondert ende vichtich pont parisis, zuuver ghelt voor zuuver goedt, te betaelen deen helft ghereet metten halme ende voorts dander helft binnen drye maenden naer date deser ofte by faute van non betalynghe ten presysen daeghe zal tzelve ghenit worden by heerlicke executie…

Willem de Rycke heeft gekocht inde zelve verhooghinghen jeghens den voornoemde tresorier
Xxxij - *32* - roeden lands ligghende teender plexken zoo dat met palen afgheteektn es op dYperdam coutter onder de catheylen vanden voornoemde Rycke, ter zyden van Sint Jans vyvere, streckende van vooren ter straete, achterwaert met een hapken langhes de voorseide

vyvere tot tbewys vande pale ende vorts van noorden tlant vanden cooper, zuuver goedt ende dat omme de somme van een hondert xj pond parisis, tvoorseide partieken te betaelen den helft ghereet ende dander helft van date deser in drye maenden, al op heerlicke executie,

Maillart de Wynter heift ghecocht inde zelve verhooghinghe een ander portgrondt ligghende onder de catheylen vande cooper jeghens over St. Jans vyvere, vutgheleyt by zes disstincte palen, ghelast met cleene heerlicke renten ten proffytte vanden heere, vorts zuuve rgoedt ende dit omme de somme van lxxiij pont tvoorseide parseelken, zoo dat gheleeghen es de stede competeerdende, te betaelen deen helft ghereet ende dander helft binnen drye maenden naer date deser edne dit al op heerlyck executie. …

Meester Daneel vander Schoote heift ghecocht ter zelver verhooghinge een ander grondt grot thien roeden ofte daerontrent ligghende opde Oude Beestenmart onder ende achter de catheylen vande cooper jeghens over St. Jans vyvere ant Coddenaertstraetken, commende mettern voorhoofde opde zelve Beestenmaert, streckende achterwaert langhs coddenaertstrraetken totter erfve van Boudewyn Oudegherst, zuuver goedt, ende dit omme xlj pond te lyfcoope ter tafele van tcollege vander wet, …

Jan de schottere heeft ghecocht inde zelve wettelicke verhoohginghe jeghens den zelven tresorier vichtich roeden lants ofte daer ontrent metter delver ende den waterpit, ligghende inden Edewaerthouck jeghens tlant vande hoirs ende aeldinghen van Lauwereyns de Groote, zuuver goeedt ende dit omme de somme van xxiij pond parisis zuuver ghelt, te betaelen deen helft ghereet metten halem ende dander helft van drye maenden naer date deser
Dus werdt hem borghe ende principael Andreis Rebault - voorts xxxj pond te lyfcoope voor de tafele van tcollege vander wet …

Meester Jan Beyens heift ghecocht inde zelve verhooghinghe een lyne preter twee roeden elstlandt, erfve ende catheyeln ligghende inden hamhouck lastmael ontbloodt anno 1606 byden wedewe Anthueneis Winnebroodt, zuuver goedt ende es ghegheven omme xxxiij pond parisis tvoorseide zuuver ghelt te betaelen deen helft ghrereet metten halme ende dander helft binnen drye maenden daer naer …

Jan van Goosteene heift ghecocht inde zeelve verhooghinghe jeghens den voornoemde tresorier drye vierendeel preter vijf roeden elstlandt erfve ende catheyl ligghende inde **Hipshouck** jeghens over de **zavelpitten;** van noorden ’t elst van Cornelis Pieren by coope jeghens Barbele Elle – van westen thelst van Joncker Michiel Bulteel, van oosten Rustans du Mollem ende was ontbloodt anno 1606 by Marx van de Weeghe, zuuver goedt ende dat omme de somme van tzestich pont parisis tvoorseide te betaelen deen helft ghereet metten halem ende dander helft voer de vulle betalynghe binnendrye maenden naer date deser op heerlick executie…

28 juli 1608 – Koop van een hommelhof - Halmen

Ten halmdaeghe den xxviij july 1608

Jan van Goosteene heeft ghecocht ten hauste
jeghens **Jan Depape filius Guillaume** ende jeghens **Jaecquemyne Anckaerts** zijn huysvrouwe,
een huus met alle zyne toebehoorten, mortelvast, naghelvast ende cavelvast
metten **hommelhove** daer achter ligghende,

groot hondert ende thien pitten,
emmers zoot tzelve ghestaen ende gheleghen es metten jeghenwoordighen plock van hommel ende alle de persen daer op staende
niet ghezondert nochte ghereserveert achter de St. Jans Kerck em staende op ‘t **kerckestraetken**
last gehbruuckt by **Adryaen van Heede**,
zuuver goedt ende onbelast, ghezondert tscheeren coutterrente,
alle twelcke es by verhooghinghe ghebleven op den voornoemde Goosteene
voor den prys ende somme van dryendertich ponden grooten vlamsch
tvoorseyde te betaelen met ghereede ghelde,
vorts xx schele parisis voor den ghemeenen aermen,
metghaeders xx schele de kercke van Ste. Bertens,
toedien iij pond parisis den schriver vande notitie inde zelve verhooghinge
ende den rouper xl schele parisis al onghemindert den voorschreven coop,
zoo oock ten lyfcoope vj pont parisis ende ander ses pont parisis naerderhandt vertert wordt paiement
Belovende den voornoemde Pape ende zijne huysvrowue zoo zij doen by dezen
costeloos ende schadeloos den cooper te gharanderen ende indempneren van alle lasten ende pretentien
zoo int regart vanden huuse ende hommelhoove als vande aenstaenden plock ende de persen
indiender iemant in toecommende tjaer enich recht wilde an tvoornoemde goedt pretenderen ende maeken
Aldus ghehalmpt over erfve daer ende date voorschreven.

Juli 1608 – Gekelderd zonder biljet - SAP 118 - 4 - nummer 9 – Processen

Beliefve burghmeesters ende schepenen deser stede te vraghen ende examineren d'oorconden hieronder ghemargineert opden naervolghende poincten ende articklen

De vijf sheeren dienaren op dit ende d'ander twee naervolghende artickelen
Alvooren of de ghemargineerde ghetuughen niet onthouden en hebben
dat zy als bierwerckers ordinaire deser stede
ghevrocht ende ghelaeden hebben ten huyse ende brauwerie van Jacques Melis
twee tonnen biers opden zaterdagh voor Ste. Maria Magdalene dach laetsleden
wesende xix july -
die zy ghevoert ende ghekeldert hebben ten huyse van **Mathys van Cassele**
met behoorelick billet vanden tresorier
Item of de zelve ghetuyghen niet wel en weten dat alsdanne inden keldere ofte spynde vanden zelve Mathys
daer hy zyn bier bercht anders gheen bier en was.
Toedien of zy byden baillu deser stede niet en zyn ghe-employeert gheweest

De voorgaande getuigen en de tresorier
Omme met hem te gane ten huyse vanden zelve Van Cassele opden voornoemde Ste. Maria Magdalenedagh
wesende xxijder voorgaende maent
ende of zy alsdanne inden voornomden keldere ofte spynde
niet en hebben ghevonden drie tonnen biers
te weten de voornoemde twee tonnen by dese ghetuyghen ghebrocht saterdaeghs te voorent
ende een andere commende van Charles vande Doene gheteeckent met zyn

marck hierby gheene vande ghetugyen ghebocht en es gheweest wartoe oock byden tresorier gheen billet en is ghegheven hanghende
den zelve tyt.

Andries Rebault
Daerup oock te vraghen de ghemargineerde oorconde als ter voorseide visitatie present hebbende gheweest

Nicolais Nicolais
Beliefve bet voorts eerstelick t'ondervraghen d'oorconde hier ghemargineert of hy niet en heeft ghezien snachts voor Ste. Maria Magdalene
dach vooran passeren voor den huyse van den ampman deser stede Charles vanden Doene voornoemde met Bertholomeus Liebaert
draeghende eene tonne biers met eenen bierboom - waermede zy quamen vut het straetgen lopende van daer
naert Reckhof daer de zelve Doene woont ende droughen de zelve naer de huyse vanden voornoemde Van Cassele
In teecken vandien de zelve Van Cassele was de zelve Doene ende Liebaert voorengaende bespiedende offer yemant was die tzelve hadde moghen ontdecken

Al twelcke ghebleken zynde d'heescher verzocut dat den voornoemde Liebaert zal gheordonneert zyn te compareren in persone ende ex officie
gheexamnieert up eedt op alle de voorseide poincten ende artickleen hem daertoe int cas van refuse bedrwynghende by zulcke middelen
tzy van vanghenisse ofte andere als de juge bevynden zal te behooren.

Comparerende opden vj oust 1608 voor Pieter vande Pereboome ende Guillaume Rouvroy burghmeesters,
Jan Conael, Mahieu Creux, Pieter Despuelles ende Robert Yzegray - alle viere dienaeren vanden heere ende bierwerckers deser stede
hebben ghezaemdelick op solemnelen eede nerstelick ondervracht ende gheexamnieert - verclaersten ende by eede gheveriffiert, dat zy te zaemen
met behoorlick billet vut de bvrauwerie van Jacques Melis hebben ghehaelt ende ghevoert inde kelder ofte spnde vande herberghe
van St. Sebastiaen ten huuse van Mathis van Cassele, herberghier aldaer,
wesende den xix der maendt july 1608 twee tonnen biers ende zeggen dat zy ten tyde zy die zelve tonnen in den kelder op de gautier
leyden egheen ander bier nerghens en zaeghen dat tzelve dat zy daer inne ghevrocht hadden, zegghen toe doen dat de weert zeyde
als zy het bier ofte inne ghevrocht hadden - gasten ic zoude u te dryncken gheven, maer ic en hebbe gheen bier in huis
daer naer verclaersen toe dien dat als zy deposanten waren met de billet ende Andries Rebault omme de kelder vande voornoemde Mathys te visiteren, dat zy ghevonden hebben de voornoemde twee tonnen van Jacques Melis
ende zy aldaer inne ghewrocht hadden ende toe dien een ander tonne gheteeckent met het marcq van Kaerle vande Doene
van welcken tonne mochte naer hemlieden goetdyncken afghetrocken een quaet biers ende breders ghevraecht zeggen anders niet te weten

Heesche ende calaigne omme **Guillaume Rouvroy**, heescher jeghens ende ten laste van **Jacques van Renynghe**, verweerder, in materie van injurie,
dienende voor ullieden myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Inden eersten es elck notoir dat eenen ieghelicken wel expresselick verboden es anderen te injurieren op peyne van te incureren alzulcke boeten ende amenden als naer de verdienste ende merite vande zaeke den juge bevynt te behooren.

Desnietjeghenstaende dheescher zynde opden **ixde july 1608** inde proostye ter oorzaeke van tvertreck van mijn heere den prelaet, temporeel heere dezer stede,
heeft den verweerder belieft te roupen hooghe ende overlluut ten anhooren van een ighelicken den dheescher zoude zijn **eenen dief**
de zelve injurien te diversche reyzen ende stonden itererende.
ende alzoo dheescher- zonder jactantie - *grootspraak* - gesproken - is een man van eeren zonder dat iemandt inderalderminste zoude van hem connen claghen met recht.

Zynde overzulcx tot diversche stonden int collegie van wetten eertyden gheropen ende daer naer burghmeester vande wet - zoo hy noch ten jeghenwoordighen jaere daertoe ghecooren es.

Waer deure de zelve injurie - (qui estimat ex loco - veluti si ni conspetu pretoris muria facta sit vel ex persona veluti si senatori ab humuli persona injuria facta sit ut institi L. 4 Tit. de injuirys § Atrop) niet lydelick en is zonder condigne punitie - anderen ter exemple.

Mids welcken concluderende tendeert ten fyne den verweerder zal gheondemneert zyn te roupen in open ghebannen vierschare aldaer God Almachtich ende justiticie verghevenesse biddende met verclaers dat hy den zelve injurie
ter quaeder cause ende ongherechtelick ghesproken heeft
overzulcx dat de zelve hem hertelick leet zijn
ende voor reparatie dat hy zal ghecondemneert zyn inde somme van hondert gulden voor de kercke van Ste. Bertens ende de disch - half en half - ende inde boete vande heere t'ulieden heeren goet discretie - emmers in alzulcke honorable ofte proffytable amende als ulieden heren dyncken zal te behooren
onder alle behoorelicke imploratie ene protestatie naer style
biedende preuve ende heeschende costen
17 juli 1608

Het antwoord van Jacques van Reninghe luidde als volgt:

Reprochen omme **Jacques van Reninghe**, verweerder
jeghens den intendit, productie ende bereet van weghen **Willem Rouvoy**, heecscher van injurien voor ulieden
mijne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Alvooren den verweerder vertoocht dat omme te commen opden cause vande pretense injurien begrepen sheescher heesch is gheschiet dat dheescher als burghmeester den verweerder ende zyne huusvrauwe **als schaelmeesters** heeft ghestelt in eede van eenieghelick te dienen ende hemlieden quycten

Oock mede es notoir dat yeghelick coopman ende andere ghehouden zyn te commen weghen haerlieder goeden inde **statschaele** - zonder de zelve in heurlieden huusen te weghen.

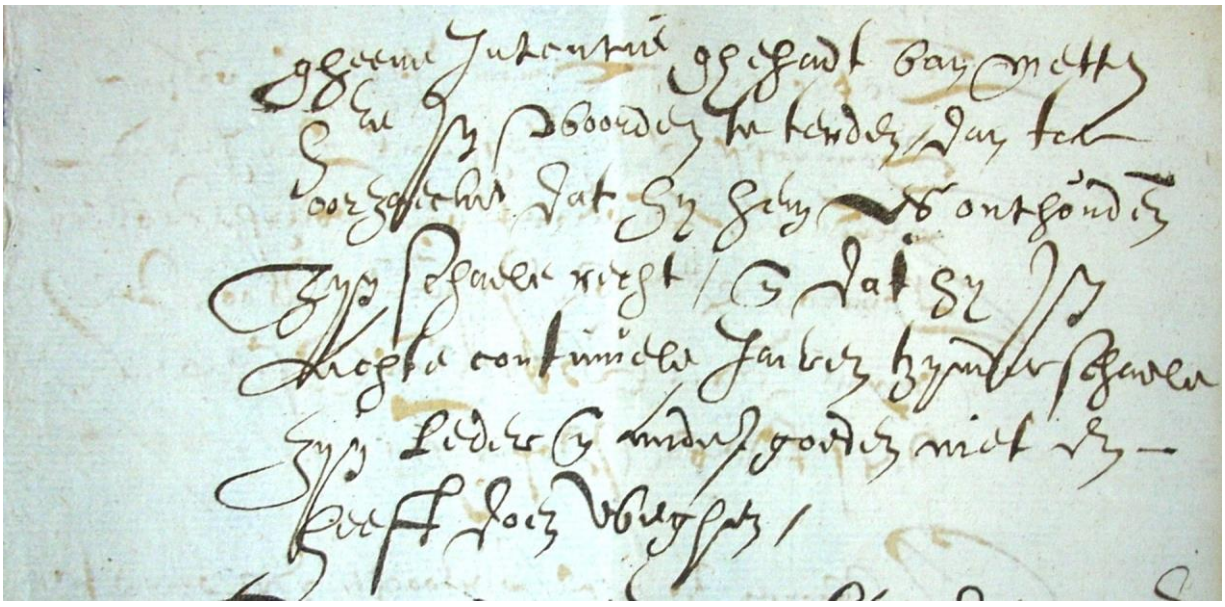

Alle welcke gheaplicqueert ten desen propooste,
de verweerder en heeft anders gheen intentie ghehadt van metten heescher
in woorden te terden
dan ter oorzaecke dat hy hem es onthoudende zyn **schaelerecht**
ende dat hy in achte continuele jaeren tzynder schaele zyn ledere ende andere goeden niet en heeft doen weghen
Waerby de verweerder verstaet dat de heescher hem es afhandich maeckende van zyn goet ende recht - daervooren hy ghehouden es pacht te betaelen.
Daeromme zoo verre als de verweerder ghepeyst hadde jeghens den heescher van eenighe injurie zoude gheschien wezen int regard van de verweerders intrest particulier – zonder tzelve te verstaen generaliter dictum – want hy andersins den heescher es houdende voor een man met eeren, ende daeromme en is hier gheene injurie – regulariter cum non tementru injuriarum qui probare pssuur se nihil in alcos dixisse animo injuriarde lisi non convicy C. Eod.
Ende alzoo indien de heescher anden verweerder betaelt hadde zyn recht twelck hy hem is onthouden ende hem niet en reguleert ghelyck alle andere nopenden in faict van weghen, daer hy nochtans wezende burghmeester alle andere behoorde voor een exemple van rechtveeridcheyt te wezen ende es niet te verwonderen dat hy verweerder, dien gramschap ende passie van zijn intrest den heescher mochte ghetaxeert hebben van onghetrauwheyt –

Oock behoorde (onder correctie) de heescher – als exercerende het opperste offitie in wetten – wel te weten – quod non debetalteri pier alterum juigva conditie juferri - nochte te provoqueren den verweerder tot gramschap deur zyn intrest particulier.
Daertoe oock es convcurrerende de definitie van justitie – que est constans et perperuta voluntas jus suvin cuigni tgribuendi – instit. De institia et jurie § 1°
Vut welcke volght dat de verweerder gheene intentie ghehadt en heeft van den heescher te disfameren of injurieren nemaer hem te betooghen het groot onghelyck dat hy heeft van den verweerder zyn recht te ontstelen daervooren hy pacht gheeft
In omni

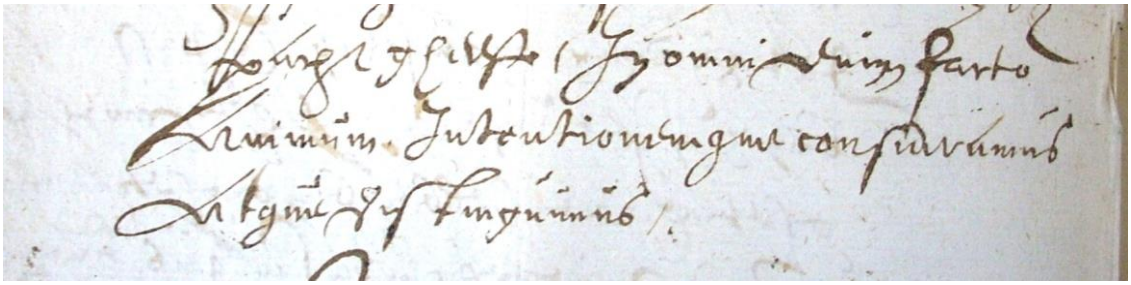

Mids welcken den verweerder tendeert tot absolutie van sheescher heesch, met heesch van costen ter tauxatie - vut welck etc.

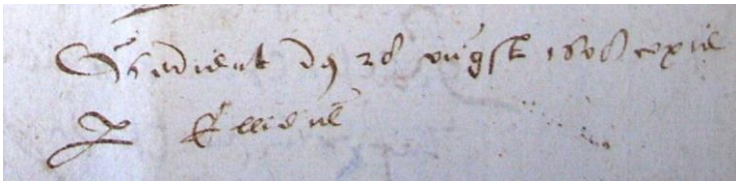
Ghedient den 28 ougst 1608 copie par Ellieul

We nemen nog de 'Solutiën' over uit dit proces:

Solutien omme **Jacques van Reninghe**, verweerder jeghens **Willem Rouvroy**, heescher, voor ulieden mijne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe
j
Alvooren den verweerder persisteert by zyne reporchen, byde welcke hy de juge heeft moeten te kennen gheven de cause ende oirsaecke van de passie die de verweerder heeft ghemoveert jeghens den heescher.
ij
Te meer overmidtss sverweerders procureur hem by onachtsaemheyt heeft laeten versteken van andwoorde, zoo dat hy allessins in tyden compt omme zyne redenen van defensie nu te poneren zonderlynghe ghemerct dheescher by zijne intendit neempt resumptie van heesche.
iij
Commende voorts by tpoinct principael dheescher abuseert hem te zegghen by zijne salvatien dat de pretense injurien zouden gheprofereert gheweest zijnde inde presentie van mijne eerweerde heeren den abt, proost ende bailliu, want daervan gheene mentie ghemaect en es - niet meer by heesche van intendit.
iiij
Zegghende aldat alleene dheescher dat de verweerder de zelve woorden zoude gheprofereert hebben inde proostie ten anhooren van eenyghelick zonder te expressiven hemlieden qualiteyt daerby de pretense injurie niet en zoude connen legghen exahonoribus
v
Nietmin hoe het es de verweerder verclaerst indien ghebleken ware van eenighe zyn gheroup oft ghetier, betrauwende dat neen,
zoude tzelve gheschiet moghen wezen per iracundiam - woede, opvliegendheid - ende passie van dat dheescher over zoo vele jaren den verweerdeer zijn rechten van tol - daervan hy grooten pacht moet gheven anden temporelen heere alhier - niet en wil betaelen - daertoe nochtans ten diversche stonden in 't vriendelick vermaendt gheweest hebben.
vj
Zonder dattet den verweerder altyt gheleghen es telcker reyse een zulck man als den heescher te betrecken voor justitie omme zaecken daerinne hy wel waer dat hy ghehouden es,
want hy verweerder wezende **brauwer, schaelmeester** ende groot onderwyns hebbende met dese stede te voorderen in timmeraige van huusen ende in zyne **brickhoven** gheene

onledighe tyt en can vercryghen omme daghelicx voor de wetcamer te wandelen ende zyne urgente affairen te verzwynen ende laeten verloren gaen.
vij
Dus dheescher wezende thoof van justitie ende dezelve representerende behoorde over hem zelven recht ghedaen te hebben;- ghevende anden verweerder, zijn recht van tol - ende alzoo den defaictie van jurstitie volbracht thebben, zonder perrons te stichten of den verweerder - deur zyne langhe patientie - te terghen verbitteren ende verwecken tot gramschap ghecauseert deur zijn intrest particulier
viij
Daeromme al hadde de verweerder een wandelen vut passie ende gramschap yet ghestelt hy zoude , niet ghestelt wezen absolutie den heescher gheheelick te disfameren - nemaer alleenelick omme dat hy zijne langhe sverweerders recht van tol ende waeghen was onthoudende ende daghelickx de huuden die hy vande landslieden afcocht in zyne eyghen schaele was weghende daer hy die behoorde ter publicque schaele vande verweerder te brynghen ende zyn recht te betaelen.
ix
Tguenende heescher niet doende, moet verstaen wezen te defrauderen de devoiren vande temporelen heere - zyn overhooft - daervan den verweerder de pacht ghenomen heeft - jae zelfs die te vilipenderen daer ter contrarien hy die behoorde te voorderen.
x
By alle welcke de verweerder hopt myne heeren gheene materie en zullen bevynden van injurie of covitie sheeschers laste nemaer alleenlick een passie ende byden heescher gherequieerde gramschap -
xj
Te considereren doende dat naerdien sverweerders gramschap es ghepasseert gheweest - niet en zal bevonden worden dat hy de propoosten die hy zoude moghen bevonden wezen ghesproken thebben zoude ghe-itereert ofte daerinne ghepaseniveert hebben
Mids welcken, etc...

19 augustus 1608 – Verkoop van een baaien hengstpaard – Renten – SAP 395

Mahieu Verschaeve
kent schuldich te zijne **Jan Lebbe**
de somme van xv ponden grooten vlaemsch van coope ende leveringhe van **een baye hynst peert** – *een bai hengst paard* – te betaelen in twee egaele payementen,
telckens vij pond x schele grooten vlaemsch
wanaff teerste payement vallen zal te betaelen te Lichemesse eerstcommende xvjc neghene ende tander payement totter vulle betaelynghe van de voornoemde somme
van xv pond grooten een half jaer daer naer,
zonder voorder dagh ende zuuver ghelt, -
verschoten by de debiteur te lyfcoope iiij pond parisis
behoudens hij zijnen daeghen hout van betaelynghe zal met de voornoemde iiij pond parisis payement –
dog dies niet houdt de zelve iiij pond parisis vande voorschreven schult in handen vande voornoemde Lebbe,
het zelve peert en toedien noch een ander baeyen ruin pert,
hem Verschaeve toebehoorende
omme by faute van betaelynghe telcken respectieve payemente gheheele,
ofte in deele, daeranne te mooghen verhaelen de voornoemde schult,
Actum present **Andries Rebaut** vervanghende **Guillaume de Vos**, schepenen

Den xjste ougst 1608 ter heerlicke executie

11 augustus 1608 – Jan Lebbe verkoopt een hengst – Renten – SAP 395

Mahieu Verschuere kent schuldich te zyne **Jan Lebbe** –
de somme van xv ponden grooten vlaemsch van coope ende leverynghe van een **bay hynst peert -**
te betaelen ten twee egaele payementen - telckent vij pond x schele grooten vlaemsch - wanaff teerste payment vallen zal te betalen te lichtemesse eerstcommende xvjc neghene ende ander payement totte vulle betaelynghe vande voornoemde somme van xv pond grooten een halff jaere daer naer -
zonder voorder dagh ende zuuver ghelt –
verschooten by de debiteur te lyfcoope iiij pond paris is
behoudens hy zynne daeghen hout van betaelynghe zal men den voornoemde iiij pond parisis payement doen -
dies verbindt hy Verschuere ter vezekerthede vande voorseide schult in handen van de voornoemde Lebbe het zelve peert ende toedien noch **een andere baeyden ruun peert** - hem Verschuere toebehoorende omme by faulte van betaelinghe
telcken respective paeymente gheheel oft in deel daeranne te mooghen verhaelen de voornoemde schult
Actum present Andries Rebault vervanghende Guillaume de Vos - schepenen
den xj oust 1608 - ten heerlicke executie

19 augustus 1608 – Verhuur van de Gulden Hoorne - SAP119a - Nummer 15

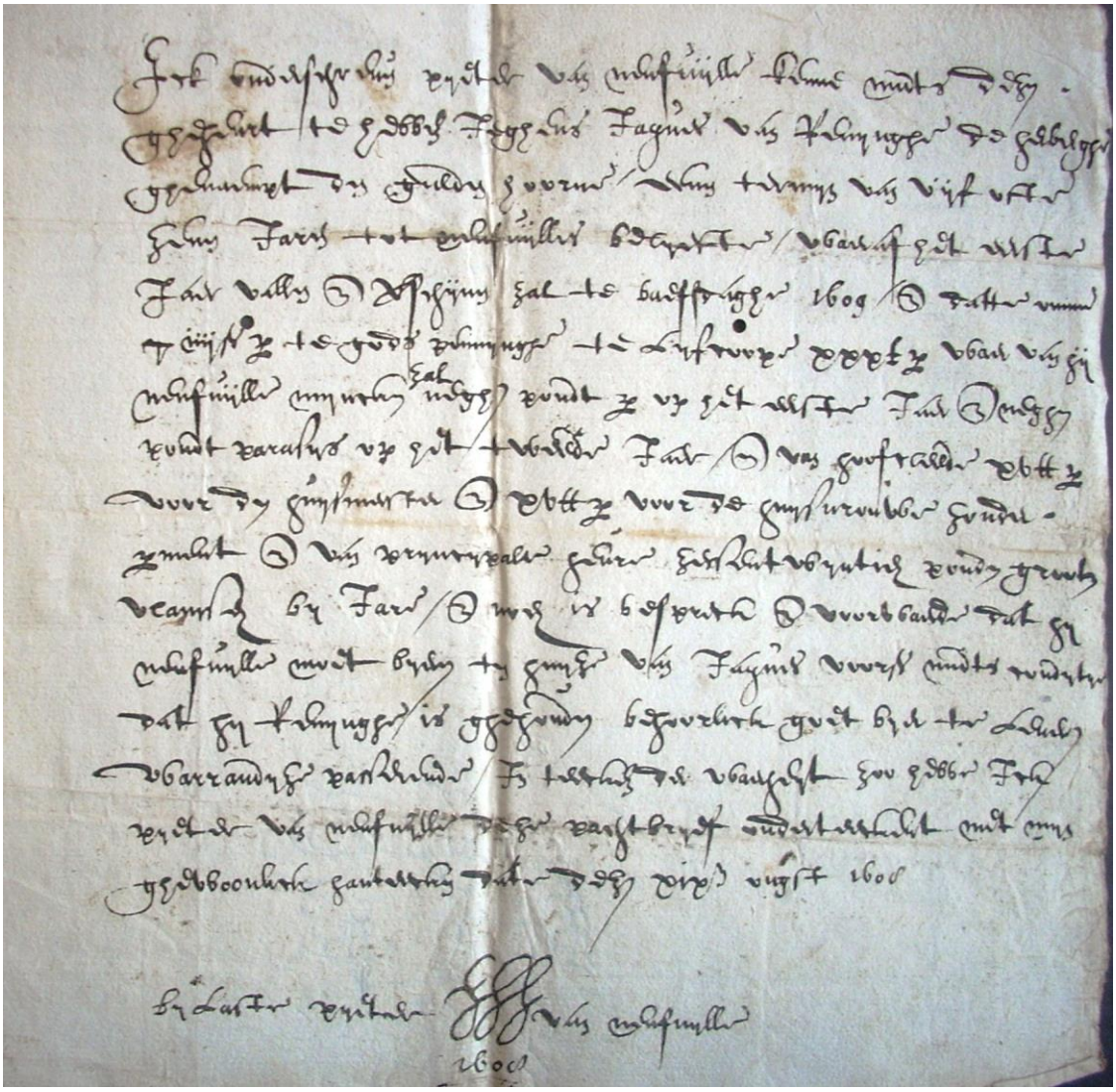

Ick onderscherven **Pieter van Neufville** kenne midts desen
gheheurt te hebben jeghens **Jacques van Renynghe**
de herberghe ghenaempt **de gulden hoorne**
eenen termyn van vyf ofte zeven jaeren tot Neufvilles beliefte, waeraf het eersten jaer vallen ende verschijnen zal te baefsdaghe 1609
ende datte omme iiiij schele parisis te goedspennynghe - te lyfcoope xxx pond parisis -
waer van hy Neufville myncken zal neghen pondt parisis op het eerste jaer ende neghen pondt parisis op het tweede jaer ende van hoofcleede xv pond parisis voor de huysmeester ende xv pond parsiis voro de huysvrauwe
ende van principaele heure zessentwytnich ponden grooten vlamsch by jaere ende noch is gespreck ende voorwaerde dat hy Neufville **moet byeren ten huuse van Jacques voorseit-**
midts conditie dat hy Reninghe is ghehouden behoorlick goet byer te leveren - warrandyse passerende - in teecken der waerheyt
zoo hebbbe ick Pieter van Neufville dese pachtbryef onderteeckent met myn ghewoonelick hanteecken
date desen xix ougst 1608
by laste Pieter van Neuville - 1608

In 1610 krijgen de heren verhuurder en huurder ruzie met elkaar – met als gevolg dat er een proces van komt. In het dossiertje zit er alleen nog een 'repliek'.

Replicque omme ende van weghen Jacque van Renynghe heescher jeghens ende ten laste van Pieter van Neufvulle voor ulieden mijne heeren
burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe
j
Alvooren dient gheweten dat de verweerder opden xix ougst 1608 gheheurt
heeft jehgens den heescher thuus ende herberghe ghenaempt de gulden hoorne binnen deser stede op alzulcke conditien ende reserven zoo by de pachtbrief staet ghelibelleert.
ij
Soo dat hem den verweerder gheensins en bheoorde te beclathen van eenighe beschaetheden ghementioneert by zijne andwoorde.
iij
Ghemerckt dat byden voorseide pachtbiref gheene expressie ghemaeckt en es vande conditien by antwoorde verhaelt
iiij
Dies de verweerder wel schuldich es hem te contenteren met het huus zoo tzelve ghestaen ende gheleghen is als daerinne ghetrocken wezende tzynen
contenteemente ende vouldeoenynghe zonder eenich beclagh te meugehn pretenderen
v
Veele te min heeft hy cause van doliance vutte dien hy anden heescher noeynt en heeft hgemaeckt beclagh

vj
Soo dat hy verweerder schuldich es te presteren de gheheeste huusheure dies hy niet voorby en can; jae, zelfs omme deffaulten by hem ghecommiteert int halen
van bieren in andere plaetsen dan sheeschers huuze, zodner ghereputeert wezen te vervballen van pachte.
vij
Daer jeghens niet en connen obsteren alles sverweeerders fryvole ende onnutte allegatien by andwoorde gheroert, es by den
pachtbrief niet bekennelick - ita ut nulle alre indicis parties sint quaeem in condemnamso reum cum expresnis
midswelcken den heescher persisteert als by pandynghe
ende niet min by maniere van provisie sal de verweerder gheordonneert wezen te namptieren de somme by heessche vermelt
employerende de heescher te dien fyne tverweerders pachtbrif die gheensins en es verwerpelick als gheene conditien ofte reserven vutbrynghende dan van
pure betalynghe

21 september 1608 – Het magistraat – Halmen

Nieuwe halmen opgheschreven int tjaer - beghinnende St. Lucas daeghe 1608 - wesende alsdanne int tcollegie vande wet Pieter vande Peereboome ende
Guilleaume Rouvroy, burchmeesters, Andries Makeblyde, Jan de Schottere, Francois Kerne, LOys van de Goosteene, Nicolays Borry,
Jacob vande Walle, Christiaen Mannen, Willem de Rycke, Jan Denys ende Gheleyn van Damme, schepen

23 oktober 1608 – Toveresse? – SAP 118 – Processen

23 octobris 1608
Heesch omme ende van weghen **Jaquemyne de huusvrouwwe van Nicolas Le Cocq,** heescheghge jeghens ende ten laste van **Maejtgen de huusvrauwe van Gheleyn de Bruune,** voor ulieden mijne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe

Al vooren is notoir ende warachtich dat niemant toeghelaeten noch tghepermitteert es nemaer stricktelick verboden eenen anderen te injurieren
alles op pene van dies beterynghe te doene, ende de zelve injurien te moeten repareren
dsen niet jeghenstaende - theeft belieft de voornoemde verweereghe opden xxviij septembris 1608 zeker dach onbegrepen -
wesende ten huuse van **Boudewyn Semgne** de heescheghe grootelicx te disfameren ende groote lasteerynghe ende injurien naer te zegghen
onder andere zegghende met euvelen moede in tanhoore vvan differente persoonen - dat de voornoemde heescheghe zoude wesen **eene toveresse**
ende meer andere injurien de welcke te lanck zouden wesen te narreren.
cause waeromme sij de voornoemde heeschereghe ende haeren man daghelicx in differentie questieurse woorden vallen -
jae, dat meer is, zoude van haer zeer naer willen scheyden - zegghende dat hij met gheen toveresse en begheert huus te houden
zoo dat de heescheghe tzelve te herte ghenomen heeft, begheerende dannaff condigne reparatie zonder zulcx langher te dissimuleren op
dat haere actie niet tondere en zoude blyfven.

Mids welcken dheescheghe neme conclusie tendeert ten fyne de verweerdeghe by ulieden heere sententie diffinitive ende over recht ghecondemneert
zy te commen ende compareren in persoon in ulieden ghebannen vierschaere teenen wettelicke daeghe in haer lynwaert -
hebbende eene onghebrande tortse van vier ponden was in haere handen ende aldaer met gheboghen knyen knyelende ter aerde
te bidden hooghe ende overluut Godt Almachtich - ulieden - vutter naeme van justitie ende de heescheghe
indien zy daer present begheert te zyne verghevenesse, verclaers dat zij tonghelycke ende met quader causen de voorseide injurien de heescheghe naerghezeyt heeft ende dat tzelve haer hertelicke leet is, ende van daer gheleet te zyne tusschen twee sheeren dienaers tot inde kercke van Ste. Bertins over de mart tot voor het Heilich sacrament des autaers ende aldaer ter eere van de heilighen sacratmente de zelve tortse toffferen ende bovendien te betaelen ten profyte van disch van Ste. Bertins twee rasieren coorne, gheconverteert in broode ommer den aermen ghedeelt te zijne, voorts ten proffyte vande voornoemde kercke van Ste. Bertins de somme van zes ponden grooten vlaemsch ende voor den bailliu deser stede een pont groote ende voorts te blyfven in vanghenesse
tot zy al tgonne voorschreven vulcommen zal hebben met condemnatie van costen vutterlick es biedende preuve in ende op als implorerende etc.

Oircondschap omme Jacquemyne de huusvrauwe van Nicolas Lecocq, heescheghe van injurien den bailliu inden naeme vanden heere mede ghevoucht -
jeghens ende ten laste van Marjken de huisvraue van Gheleyn de Bruune
ghehoort den xxste febrauri 1609 present Jan de Schotter, schepenen van den berechte.

Bouduwyn Semgne, landtsman van zijne style ende cuerbroeder deser stede, woonende inden Lyssenthoudt- oudt xlix jaeren ofte daer ontrent - oirconde ghedaecht beleet ende by eede wel scherpelick gheexamnieert
op tartickel van sheescheghe intendit mets ijn naeme te marge deposeert dat de verweerdeghe gheleden drye jaeren ofte daer ontrent ghecommen es ten huyse vanden deposant ende alzoo de verweereghe met den zelve deposant in propoosten waere, heeft eyndelinghe gheseyt inde presentie van de deposants huusvrauwe dat de heescheghe was een toveresse, ende
daer toe dat tzydert den voornoemde drye jaeren de verweereghe tzynen deposants huise dickmael es ghecommen
wel tot twaelff reysen toe ofte daer ontrent - ende telcken reyse gheseyt jeghens de deposant dat de heescheghe een toveresse was
daer toe zeght ende verclaers by den zele eedt dat boven gheleden dye maenden dat de zelve verweereghe jeghens den voornoemde
deposant de zelve woorden noch heeft ghesprooken in forma het es een toveresse - verclaerende bet voorts dat tzydert de heescheghe de verweereghe voor justitcie betrocken heeft tot reparatie vande voornoemde injurien es de voornomede verweereghe ghecommen ten huise vande deposant ende hem ghebieden - inde presentie van Nicolas Lecocq jongsten zoone vande heeschereghe - dat hy deposant zelve niemant zegghen en zoude ende zeyde jeghens den deposant - ick bidde u om de passie Godts en zeght jeghens niemant dat ick gheseyt hebben dat de heeschege een toveresse es.

Margriet, de huisvrauwe van Bouduwyn Semgne, voorgaende deposant oudt xlvj tich jaeren ofe daer ontrent
oirconde ghedaecht beleet ende by eede gheexamineert op 't artickel vanden zelve intendit dat haere naeme te margie staet -
ghetuuight eende verclaerst byden zelve eedt dat de verweereghe over vier ofte drye jaeren ghecommen es thaeren huise den justen tyt haer vut memorie zynde ende zeyde jeghens de deposantedat de heescheghe een toveresse was ende tzelve propoost haer verweereghe te differente stonden heeft hooren zegghende ende voorts breders ghevraecht zeght anders niet te weten
23 februari 1609

27 oktober 1608 – Verkoop erf van Bambeeke - Halmen

Ten halmdaeghe den xxvij octobre 1608

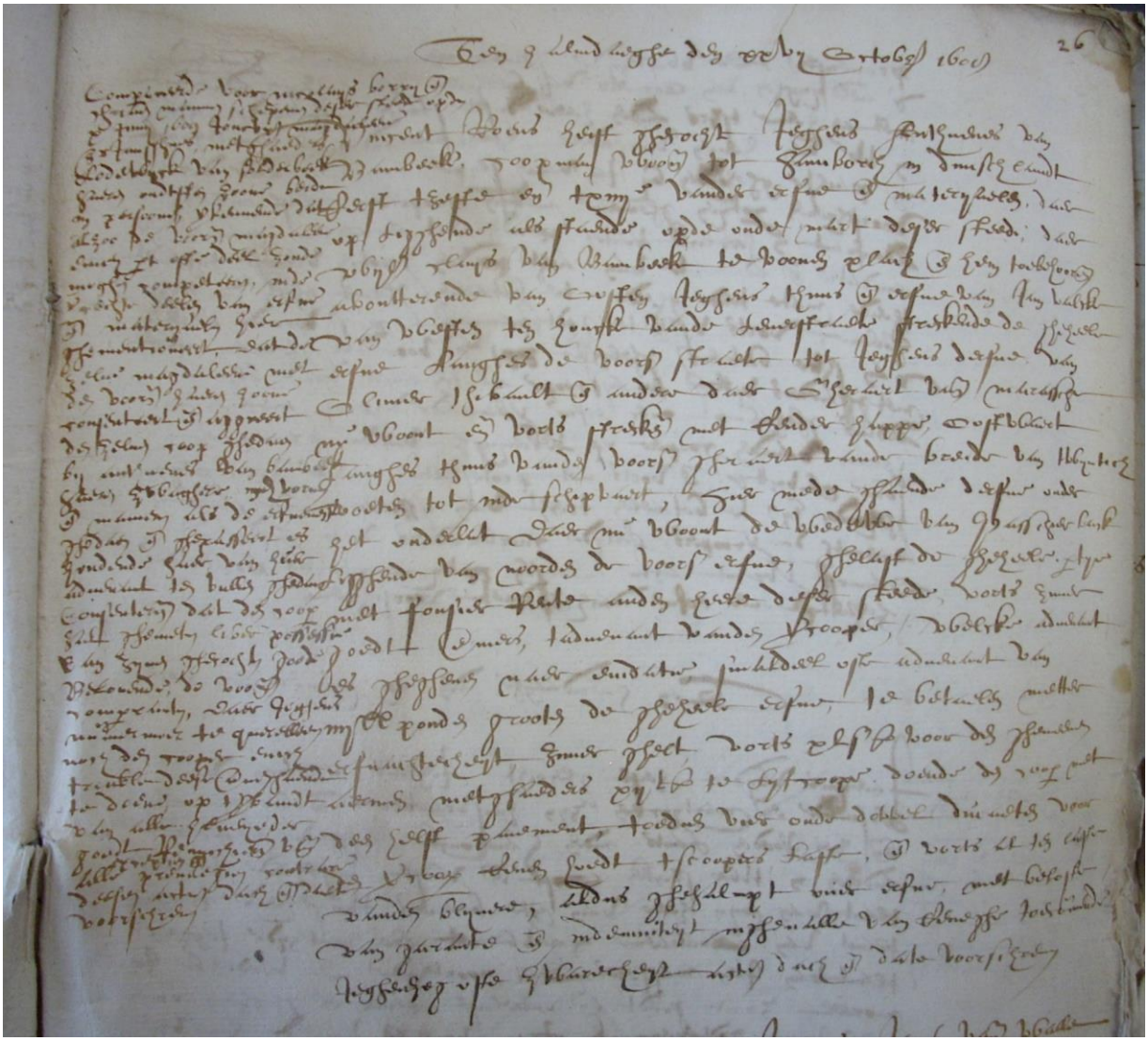

Vincent Roens heeft ghecocht jeghens **Antheunis van Bambeeke**, coopman, woonende tot **Hamborch** in Duitslandt,
eerst tzeste ende txiijste van der erfve ende materiaelen vdaer op ligghende als staende op de oude mart deser stede daer wylent **Claeys van Bambeeke** te woonen plach ende hem toebehoorde
abouttterende van oosten jeghens thuus ende erfve van **Jan Valcke**
van westen ten houck vande **Leverstraete**,
streckende gheheele erfve langhs de voorseyde straete tot jeghens derfve van **Olivier Thibault** ende andere daer **Gheraart van Marassche** nu woont
ende vorts streckende met eender happe oostwaerts langhs thuus vanden voorseyde Gheraerdt vande breede van twyntich voeten tot inde schipvaert,
hier mede ghaende erfve onder het onderlat daer nu woont de wedewe van Passchier Back,
ligghende van noorden de voorseyde erfve ghelast de gheheele partye met

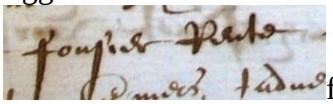

fonsier – *cheins* - rente anden heere deser stede
vorts zuuver goedt emmers tadvenant van den vercooper,
welcke advenant es ghegheven naer emdate smaldeel of advenant van iiij xx- *80* - ponden grooten de gheheele erfve,
te betaelen metter erfvachtigheyt - zuuver ghelt,

vorts xl – *40* - schele parisis voor den ghemeenen aermen
metghaeders xij – *12* - schele te lyfcoope,
doende de coop met de helft paiement
toedies vier oude dobbel ducaeten voor den vercooper eenen hoedt
't scoopers laste
ende vorts al ten laste vanden blyver,
Aldus ghehalmpt over erfve met belofte van garantie ende indemniteyt inghevalle van
eeneghe toecommende jeghenseg – *tegenzeg* - ofte swaerigheyt
Actum dach ende date voorschreven

15 november 1608 – Is de kerkemeester een kerkedief ? – Processen – SAP 118

Heesch omme ende van weghen **Frans de Schotter**, heescher ter eender
jeghens ende ten laste van **Pieter van Beveren**, verweerder, ter andere zyde -
dienende voor ulieden myne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe

Inden eersten dient ghenoteert en is warachtich
dat zoo wel by de gheschreven rechten
als by den statuten ende keuren expresselick verboden es iemanden
eenighe injurie laste, ofte schande anne te zegghen
op pene vande boeten ende amenden als naer de verdienste ende zwaerte vande zake daer toe staen t'incureren.

Welcken nietjeghenstaende heift de verweerder belieft in teerste vande maend
van octobre laetstleden zynde in zekere vergaederynghe met de heescher ende andere
diversche injurien ende ongheschickte woorden hem heescher an te zegghen,
als te weten dat den heescher es een kerckedief, kerckrover, schelm, dief, lorgherhondt ende ergher dan een kerckedief.

Met welcke injurien hy verweerder niet te vreden zynde,
heeft noch in zeker ander ghezelschap de zelve injurien gheïtereert ende ghesproken
ten anhooren van een gheheele tafel vol volcx inde absentie vande heescher.

Ende alzoo dheescher - zonder tact anghesproken -
es een man met eeren
die niet alleene niet en es gherespecteert ende ghehouden voor sulcx hem den verweerder an ende nazecht,
nemaer oock in contrarien heeft van joncx af tot nu zyne oude daghen hem altyts ghedreghen als een onderdanich kyndt vande heiliche kerck
zonder dat hy betraut dat iemandt van dies twyffelt -
tanderen tyden heeft in collegie van de wette ghezeten -
tresorier dezer stede gheweest ende in andere officien - daermen niet en es ghecostumeert van iemant te roupen
dan lieden met eeren van goeden name,fame ende conversatie -
betraut gheweest, daerinne hy hem meent ghequeten thebben -
zoo dat van dies noyt oorzake en heeft gheweest te claghen met rechte - dynckt hem heescher den verweerder hem dies te meer misdaen heeft.

Zoo hy oock doet met den anzech van kerckediefte,
want indien den heescher in eenighe manieren onghetrauwe ware dien anghaende –

overmidts hy niet alleene en es kerkmeester, nemaer oock president vande kerckmeesters van St. Jans -
zoude by dien zeer goed ende bequame middel hebben om de kercke in hare goedynghen onghelyck te doene
waer by de zelve injurien onlydelick zyn zonder zware straffe ende punitie in exemple van andere
die zulck ofte ander injurien iemant zouden willen an ofte nazegghen.

Midts welcken concluderende dheescher tendeert ten fyne by ulieden heeren sentencie deffinitive
ende over recht ghewyst - ghezeyt ende verclaert
hy den heescher hem met goede ende juste cause van de verweerder becroont ende beclaecht heeft
ende overzulckx ghecondemneert
te commen in schepen camer ten daghe ende tyde van een keurghedynghe
ende aldaer ten anhooren van de volcke metgaders in presentie vande heescher - dyncket hem goet op beide zyne knien knielende
god almachtich ende jussticie verghevenesse te bidden met verclaers by hem alsdan te doene den heescher de zelve injurien
t'onrechte ende met quade causen ten laste vande heescher gheprofereert ende ghesproken heeft,
ende dat hy dheescher es houdende voor man met eeren
zynde voorts overmidts den anzech es van kerckdiefte zal gheven ten proffyte vande kerke van St. Jans
de somme van jc guldenen ende den disch aldaer een raziere coorne omme ghediverteert zynde in broode den armen te deelen
ende den aultaer van onze lieve vrauwe een wassen kersse, weghende twaelf ponden
ende dat aultaer van St. Obrecht inde zelve kercke een paer nieuwe houtten pilaren conforme deghene die staen inden choor van onze lieve vrauwe -
ende boven dien met boete van de heere
emmers vuterlick in alzulcke honorable ofte proffitable amende als ulieden heeren naer de gheleghentheyde ende zwarichede vande sticke zal bevynden
naer recht te behooren.
daertoe ende in als implorerende tnoble ende benigne officie vande juge
met protestatie naer stile
biedende preuve
condemnatie van costen.

16 november 1608 - Jan de Quidt ende Talleken nemen een rente op – Renten – SAP 395

Jan van Fechelen heeft ghecocht jeghens
Jan de Quidt ende Calleken zyne huusvrauwe
eene erfvelicke losrente van dertich ponden parisis tsjaers – den penninck xvjde –
voor de somme van veertich ponden grooten vlaemsch –
wanof de voornoemde Jan de Quid ende zyne huusvrauwe
hemlieden ghekent hebben vernoucht ende vande voornoemde Jan van Fechelen –
te vullen betaelt –
teerste jaer vallende te Baefmesse xvc ende neghene ende alzoo voorts van jaere te jaere
ten ghelycke daeghe totte lossynghe vande zelve rente,
die men zal moghen doen ten drye payementen

telckens met een derde met ghepermitteerde ghelde – daerinne verbyndende
een huus staende inde **Gasthuusstraete** met de erfve ende catheilen die nu present staen ende zyn toecommende te staene op de zelve erfve – meuble ende immeuble –
groene ende drooghe – wertelvast, naghelvast ende cavelvast –
toosthende dhoirs ende aeldynghen van **Maerten Denys** –
tnoordhende de voornoemde Gasthuusstraete,
twesthende de hoirs ende aeldynghen van **Jacob Maerten**
Inninghe naer coustume
Actum den xvde november xvc ende achte
Present Willem de Rycke – Jan Denys – Gheleyn van Damme, vevanghende Andries Makeblyde ende Chrispiaen Mannen, schepenen

19 november 1608 – SAP 395 – Schuld van hoppe

Carle Bouve kent schuldich te wezen de wedewe ende de hoirs ende aeldynghen van **Frans Lebbe,** de somme van vyftich ponden zes schele grooten vlaemsch -
van coope ende leverynghe van hoppe ende havere te betaelen de zelve schult en xix novembris 1609 -
daer inne verbyndende zyn huus, erfve ende catheylen - staende ende gheleghen op de Overdam - streckende van vooren achterwaert naer de Casselstraete -
van oosten den voornoemde Overdam - van zuuden thuus van wylen Hendrick Leneers, van noorden Jan vande Zande de jonghe -
zuuver goet ende onbelast - dat verclaers by eede - dat belovende oversulks te garranderen ende costeloos te indemneren -
Actum den xix novembris 1608

20 november 1608 – Huis op de hoek van de Leverstraat – SAP 118 – 5 – nummer 27

Heesch omme **Joos van Caeyzeele** heescher
jeghens **Vincent Roens** verweerder
dienende voor mijne heeren burghmeesters ende schepenen
der stede van Poperynghe ten keurghedynghe

Inden eersten omme myne heeren met zake voor handen te informeren
es warachtich dat dheescher jeghens de verweerder ghenomen heeft een huus te temmeren op de oude marct
dezer stede ten houckhuuze vande Leverstraete

Ende alzo den verweerder ter hand ghecommen zynde zekere andere werck lieden
heeft met eene lichtveerdigheyt tzelve werck ande zelve ander werck lieden besteedt
daer nochtans dheescher twerck ontgonnen hadde -
de balcken bedeelt inden kelder - met den verweerder
ghegaen is te Jan de Meys ende Franchoys Lebbes om thout vande zelve huuze te meten -
ghezaecht zynde- de zelve zaghers ghegheven de steke vande houtte
ende alzulcke instructie als hemlieden daer toe dienende met wlecke instructie
alleenlick dheescher een dach bezich was ende meer ende hem zelve altyts ghereet ghehouden omme tzelve werck te doene
behoudens van heurlieden voorwaerde - vreezende in eenich different met den verweerder te vallen -
bewijs hebbende in gheschrifte daer toe den verweerder noyt en wilde verstaen -

daer naer d'heescher die hem op tzelve werck verlaen hadde ende gheen ander werck en hadde durfven annemen
ziende dat de zelve andere wercklieden int werck ghecommen waren - heeft wettelick verbodt ghedaen van voorder te wercken - daer jeghens de verweerder hem gheopposeert heeft zynde zoo beede partien voor myne heeren voorzaten in wette ghehoord gheordonneert
te verstaen tot mocfatie dat oock niet en es gheschiet midts den verweerder hem daertoe noyt en heeft willen voughen
zoo dat ter oorzaeke vande zelve differente den schoonen zoone ghepasseert es
dat dheescher niet heeft eenighe wercklieden van importantie ter hand moghen nemen.

Endelynghe myne voornoemde heeren ghemlieden debat te differentie extraordinaire vergadrynghe ghehoord hebbende
es gheordonneert dat den verweerder tzelve werck by dheescher zoude laten doen danaf makende behoorlick schriftelick bewys
dheerscher hem opde zelve ordonnantie verlaetende es ghegaen met zynen zone naer tzelve werck hem daertoe presenterende
de welcke by den verweerder ghezien heft die gheweyghert t'accepteren ende quat andwoorde ghegheven - zegghende in schimp
wildy wercken - zuuct steens dat blycken zal de zaene daer ter ghedyspont zynde
hebbende te dien opziene hy heescher die den gheheele zomer als suspêns gheweest van ander persoonen te moghen dienen, groote excessive ende
inestimable schade ende interest gheleden ende noch staet te lyden deur den verweerder meende inde zomer twerck ghedaen hebbende van buten inden wynter alsmen gheen ander werck doen en mach noch en can, het binnenwerck te doene, danaf
hy midsdien oock ghefrustreert es ende beschadicht in als wel ter somme van een hondert guldenen ofte meer.
ende alzoo nu gheen redene ghefundeert en es dat deheescher aalzuclke beschadigheyt zoude lyden zonder eenighe zyne culpa alles by de opinie vande
verweerder ende zyne naghevolchde inobedien zonder danaf instant te ghecryghen.

Zonderlinghe tendeert ten fyne den verweerderr gheordonneert zy hem heescher in negatie vande zelve schade ende interest te betaelen de somme van j c guldenen voornoemde ende de costen vande vervolghe ter tauxatie biedende - protestatie naer style - ter discretie

In zijn replieken stelt Joos van Caeyzeele:
Ende omme mijn heeren te beter te informeren tcas subject es warachtich den dheescher jeghens den verwerder anghenomen heeft te temmeren
een huus, staende met de voorhoofde opde marct opde erfve van wylen de wedewe Clays van Bambeque ten houde vande Leverstraete.
En daarmee weten we heel duidelijk waar dit nieuw huis gebouwd en opgetimmerd werd.

26 november 1608 – Jan Kestier heeft schulden bij Frans van Hille – SAP 395 – Renten

Jan Kestier kent schuldich te zyne **Frans van Hille**
de somme van acht ponden grooten vlaemsch van ghelde ende huushuere -
te betaelen de twee ponden grooten derthien daghe naestcommende inde jaere 1609 –
ende de reste bedraeghende zes ponden grooten vlaemsch te paesschen daernaer –
daerinne verbyndende een koe van hare brune reghelde –
ende voorts alle de inhavenen ende catheilen stende ten huuse daer hy nu woonende es - toebehoroende den zeelven Frans van Hille -

omme by faulte van betaelynghe ten valdaeghe voorseid - gheheele ofte in deele daer anne te verhaelen de voornoemde acht ponden grooten vlaemsch by termyn ter heerlicke executie
Actum den 26 novembris 1608 –
Present Jan de Schottere - vervanghende Frans Keerne schepenen

16 december 1608 – Adriaen van Heede en Cathelyne lenen bij Frans Devos - SAP 395

Frans de Vos heeft ghecocht
jeghens **Adriaen van Heede ende Cathelyne** zyne husvrauwe –
eene erfvelicke losrente van xxxtich ponden parisis jaers -
den pennynck xvj - voor de somme van veertien ponden grooten Vlaemsch - wanaf de voornoemde Adriaen ende zyne huusvrauwe hemlieden ghekent hebben vernoucht
ende van de voornoemde Frans de Vos te vullen betaelt –
teerste vallende te baefmesse xvjc thiene ende alzoo voorts van jaere te jaere - ten ghelicke daghe totte lossynghe vande zelve renten, diemen zal moghen doen met ghepermitteerde ghelde daer inne verbyndende een hommelhof - groot drie ghemeten ofte daerontrent - staende zuudt ende noort – tnoorhende de beke - van oosten Jan de Schottere - van zuuden en steenwegh ende van westen de kynderen van Christiaen Fobert –
voor desen belast met iij ponden grooten sjaers - den pennynck xvj - ten proffyte van Guillaume Floor -
Item met vij pond parisis sjaers - den pennynck xvj - ten proffycte van Jan van Nieukercke - zonder breder last ofte verbandt - te lossen met xvj ponden grooten telcken reyse juny - naer constume
Actum den xvj decembris xvjc achte
Present Clays Borry, Christiaen Mannen, Gheleyn van Damme ende Frans Keerne ende Jan Denys, schepenen

David Vinckboons

30 december 1608 – De gilde van de Heilige Sacramente van Sint Bertin geeft een lening aan Willem de Snepere en Maeyken - Renten - SAP 395

Pieter van de Peerboome als ontfanghere vande heylighen sacramente te sinte bertins deser stede -
heeft ghecocht jeghens **Willem de Snepere ende Maeyken** zyne huusvrauwe –
eene erfvelicke losrente van neghen ponden parisis tsjaers - de pennynck xvj - voor de somme van xij ponden grooten vlaemsch -wanof de voornoemde Willem ende zyne huusvrauwe hemlieden ghekent hebben vernoucht -
ende van de voornoemde ontfangher te vullen betaelt –
teerste jaer vallende te baefmenssexvjc neghene ende alzoo voorts van jare te jaere ghelycke daeghe totter lossynghe vande zelve rente teenen paeyemente met ghelde van permissie - daerinne verbyndende
eerst drye ghemeten ende een lynne preter zes roeden zaeylant inden Hamhouck -
ligghende in twee parcheelen neffens anderen - streckende zuudt ende noort - tnoordhende Eloy Moreel ende Pieter van Damme filius Matheus - tzuudhende twaeterloop ende van westen de zelve Moreel ende Damme
Item een ghemet preter twee roeden landts - zuudt over de straete in een meerder stick –
streckende zuut ende noort - het noorthende de straete - tzuudhende twaeterloop ende van westen de voornoemde Moreel ende Damme
Item twee ghemeten ende half - preter veertien roeden landts - streckende zuudt ende noort - tnoorthende de voornoemde Pieter van Damme ende Eloy Moreel - tzuudthende twaeterloop ende van westen de zelve Moreel - de voorschreven landen voor deesen ghelast met twaelf ponden parisis tsjaers losrente ten proffycte **vande ghilde vande lichtgelaeden** deser stede - zonder breeder last ofte verbant - ghesreseerveert sheeren grontrenten dat belovende etc - inninghe naer coustume ende hiermede es ghelast by Guillaume Rouvroy de helft van een rente van xviij pond parisis tsjaers beset op het huus daer den zelven Rouvroy nu ten tyde woonende es inde Leverstraete
Actum den xxx decembris 1608 - present Frans Keerne - Clays Borry - Christiaen Mannen ende Jan Denys vervanghende Andries Makeblyde schepenen

De Westhoek wordt herbevolkt

Biekorf. Jaargang 48

auteur: [tijdschrift] Biekorf

bron: *Biekorf. Jaargang 48*. A. Van Poelvoorde, Brugge 1947

Uitgeweken protestanten uit het Westland 1610-1621

GEDURENDE de godsdienstberoerten was het Calvinisme zeer verspreid te Ieper en in de omgeving(1). Het was niet ver vandaar, te Steenvoorde, dat de beeldenstorm in Augustus 1566 een aanvang nam.

Men weet dat er, rond 1565 en later na 1584, toen het

(1)Zie o.m. A.C. De Schrevel. Le Protestantisme à Ypres et dans les environs de 1578 à 1584, in 'Analectes pour servir à l'Histoire écclésiastique de la Belgique', T. 39, 1913, bl. 55-88 en 149-255.
(2)J. De Smet. Les Dénombrements de la Population dans la Châtellenie d'Ypres (1610 et 1615 à 1620), in 'Bulletin de la Commission Royale d'Histoire'. T. 90, 1932, bl. 255-257 en 262-272.

Spaansch gezag voorgoed in den Westhoek hersteld was, veel Calvinisten uit deze streek naar het butenland uitgeweken zijn, vooral naar Nederland (Zeeland en Holland) en naar Engeland.

Een volkstelling te Langemark opgemaakt door den pastoor, ten einde de protestanten te ontdekken, geeft voor ieder inwoner de plaats waar hij gedoopt werd. Zoo zien we dat in deze parochie de helft van de inwoners rond 1580 uit Frankrijk ingeweken zijn, waarschijnlijk om de plaats in te nemen van de gevluchte protestanten(2). Dit zal ook het geval geweest zijn in

[p. 9]

de andere parochiën van den Westhoek, waarvan geen volkstellingen bewaard bleven. Wel bezitten we een verzameling brieven van uitgeweken Ieperlingen, die in de jaren 1566 tot 1569 geschreven werden uit Engeland, meestal uit de stad Norwich, waar zich veel vluchtelingen gevestigd hadden en den kost verdienden met het weven van baai(1).

De Tachtigjarige Oorlog tusschen Spanje en de Vereenigde Provinciën van Noordnederland werd van 1609 tot 1621 onderbroken door het Twaalfjarig Bestand. Veel uitgewekenen uit het iepersche, of hun afstammelingen, namen de gelegenheid te baat om hun goederen die in de Spaansche Nederlanden achtergebleven waren, te verkoopen, hun erfenissen en andere zaken te vereffenen. Zeer dikwijls komt de vreemde echtgenoot de zaken van zijn Vlaamsche vrouw regelen, dan weer wordt de vereffening door een alhier gebleven familielid behartigd.

Bij het nazien van schepenregisters der parochiën Dranouter en Nieuwkerke, uit deze jaren, vond ik talrijke akten over het goed van zulke vluchtelingen.

Vluchtelingen uit Dranouter.

De geraadpleegde schepenregisters van Dranouter gaan over de jaren 1610-1614 (I) en 1614-1621 (II). Op het nummer van het register volgt het folio en de datum van de akte(2).

(2)Rijksarchief te Brugge. Kasselrij Waasten, nrs 25671 en 25672.

In Nederland.

De meeste uitgewekenen woonden in Nederland, en meest te LEIDEN, namelijk:

Pieter de Vinder, zijn vrouw Maeyken De Haene met twee kinderen, alsook de weduwe Jacob De Haene (I, 18-13 April 1610).

Prontken, dochter van Pieter Houvenaghels en Pirontken

[p. 10]

Voets uit Dranouter, echtgenoote van Hubrecht de Visschere (I. 19-15 April 1610).

Cathelyne en Michiel Vanden Broucke. Hun vader en zuster woonden te Dranouter (I, 21-20 April 1610).

Gerson, de zoon van Jacob Baelde, wonende te Leiden, de wees van zijn broeder Niklaas te Middelburg in Zeeland; de andere leden van de familie Baelde: Karel, Marie en Jacquemine, waren te Dranouter gebleven (I, 37-22 Mei, en 65-19 Mei 1610).

Frans en Jan Wyckaert (I, 46-17 Juli 1610).

Gilline, de dochter van Roegier Baelde en kleindochter van Catheline De Corte, Jan De Corte, wolkammer, en Sander Adams, fusteinwever; de andere leden van de familie De Corte woonden te Norwich in Engeland (I, 50-19 Aug. 1610).

Susanna Mares (I, 62-17 Sept. 1610).

Jan Defoursins en zoon Johannes (I, 121-5 Aug. 1611).

Mayken Schillebeke, echtgenoote van Jacob Theunis; haar vader was te Dranouter blijven wonen (I, 172-24 Mei 1612).

Christine De Houck, weduwe van Jan Hemart, met haar kinderen (I, 181-27 Juli 1612).

De echtgenooten Pieter Cauwet-Catherina Vasseur, Karel Ollivier-Mayken Vasseur, Thomas Rouvroy-Janneken Vasseur en Karel Vasseur (II, 201-21 Juni 1617).

Gabriel Beun, weduwnaar van Anna Stevens, en zijn kinderen (II, 207-20 Sept. 1617).

Jacquemine Liefooghe, echtgenoote van Michiel De Raedt (II, 264-30 Mei 1618).

In *andere plaatsen van Nederland* vinden we nog:

De dochters van Pieter De Keuwere: Jacquemine, Tanneken en Pironne, allen gehuwd met Noordnederlanders en wonende te Nieuwkerke in Duiveland onder het ambacht in Zierikzee (I, 20-17 April 1610).

Jacquemine Stekelorum woonde te Amsterdam, terwijl haar familieleden te Dranouter gebleven waren (I, 76-24 Nov.1610).

Judoca Jans, gheseyt Vinck, te Amsterdam(I, 122-6 Sept.1611).

Lydia Hugens te Haarlem (I, 188-19 Sep. 1612).

Adriaeneken Coen, dochter van Joos en Lowyse Floris, te Cappelle op Duiveland (I, 199-22 Febr. 1613). Zie verder nog.

Janneke Hemaert, haar zuster Mayken te Amsterdam. Jacob De Haene, zoon van Mayken, te Dordrecht (I, 200-4 Oct. 1612).

Aerdt Leupe, koopman te Amsterdam, zijn zuster Marie, echtgenoote van Wouter Cornelis te Middelburg; hun broeder Abraham was te Dranouter gebleven (I, 202-6 Maart 1613).

In de verdeeling van de nalatenschap van Mayken Boudts, [p. 11]
overleden te Belle, verschijnen talrijke inwoners uit het Iepersche als erfgenamen, evenals haar kozijn Louis Van Dorst, koopman te Middelburg in Zeeland (I, 219-8 Mei 1613).

Daniel Van Thuyne en Christine Cambiers te Sluis (II, 66-11 Februari 1615).

Jacob Baelde(1), weduwnaar van... Vochillon, met zeven kinderen te Bruinisse in Duiveland (II, 70-24 Maart 1615)

Isaac De Coster en Sara Le Febure te Brielle (II, 103-16 Sept. 1615).

Celie en Adriane, de dochters van Joos Coene en Louise Floors te Cappelle in Duiveland (II, 133-6 April 1616).

Karel Van den Broucke, sedert twintig jaar als doofstomme opgenomen in het H. Geesthuis te Haarlem. Zijn schoonbroeder Christiaen Baelde was brouwer te Dranouter (II, 235-26 Februari 1618).

(1)Jacob Baelde was predikant te Bruinisse (H.Q. Janssen, a.w. bl. 293).

Mayken en Abraham Vande Pitte te Zierikzee, Proontgen Van de Pitte te Leiden; hun ouders en vijf broeders en zusters waren te Dranouter gebleven (II, 314-17 Mei 1619).

Jacquemine De Keuwer, echtgenoote van Daniel Du Bois, te Zierikzee (II, 333 - 1 Aug. 1619). Vgl. hierboven.

Jacob Baelde, zoon van Jacob, te Bruinisse ia Duiveland; zijn oom Christiaen Baelde te Dranouter (II, 387-17 Juni 1620).

Andries Bellechier te Amsterdam (II, 390 - 1 Juli 1620).

In Engeland.

De familie De Corte te Norwich, waarvan één lid te Leiden woonde. De procuratie werd opgemaakt voor de 'Poletycke Mannen van de Vlaemsche Natie' te Norwich (I, 50 - 19 Aug. 1610).

Margriete Van Staen, geboren van Westouter en wonende te Sandwich (I, 72 - 4 Nov 1610).

Colynken, dochter van Pieter De Hane, geboren te Boeschepe en wonende te Sandwich, schenkt haar goed te Dranouter aan de 'dischmeesters ende verzorghers van de Aermen der Nederlandsche Ghemeente' te Sandwich (II, 268 - 20 Juli 1618).

In Duitschland.

Walram Van Uxeem, zoon van Walram, in de 'keurvorstelycke paltzstad' Frankental (II, 385 - 20 Mei 1620).

Vluchtelingen uit Nieuwkerke.

Voor Nieuwkerke heb ik het schepenregister van procura-

tiën over de jaren 1618-1622 doorgezien(1). Daar waren de uitwijkelingen in *Engeland* talrijker:

(1)Rijksarchief te Brugge. Kasselrij Ieper, Schepenarchief, nr. 163.

In Engeland:

Claeys Steculorum en Claeys De Bruyne te Colchester (10 Sept. 1618).

Abraham, zoon van Hendrik Wtterwulghe, en Zeger, zoon Gillis Die Huussere, schrijnwerker, beide te Sandwich (21 Nov. 1618).

Jacob en Bernard Le Reus, kinderen van Anthonis en van Maria Beun, wonende te Halstaed in Essex (8 Juli 1619).

De dochter van Willem Ryckel te Sandwich (11 Aug. 1619).

Jan Cordewanier te Norwich (4 Oct. 1619).

Charles Van de Velde, geboren te Meesen, wonende te Norwich (15 Febr. 1620).

Jacob De Keuwer wonende in Engeland (25 Juli 1620).

Maillaert Spillaert, geboren van Wijtschate, vroeger landbouwer te Nieuwkerke maar 'sidert de ruyne ende devastatie van de platten lande ghebeurt ten jaere 1582, baywercker ende wonende te Zandwich in Inghelant' (6 Aug. 1620)(2).

(2)Uit de brieven uitgegeven door H.Q. Janssen verneemt men dat veel vluchtelingen een ander beroep moesten aanleeren.

In Nederland

Pieter De Vos, koopman en vettewarier te Amsterdam (13 April 1618).

Jacquemine De Cherf, echtgenoote van Pieter Ozeel, koopman te Middelburg (12 Februari 1619).

Joos De Does te Leiden (5 April 1619).

Franchoys De Coninck te Vere (21 April 1619).

Claeys Zwynghedau te Leiden (11 Mei 1619).

Simon, zoon van Pieter Scheers, geboren te Colchester en wonende te Leiden (25 Juni 1619).

Mayken Queeckers, echtgenoote van David Du Pierre, te Kampen (12 Oct. 1619).

Janneken, dochter van Jacques Prouvost, weduwe van Pieter De Coninck, te Leiden (18 Dec. 1619).

Christine Vochillon te Aardenburg (28 Nov. 1620).

Jonathas, zoon van Daneel Walwein, te Leiden (27 Mei 1620).

Guillaume Van de Pitte, geboren te Loker, wonende te Leiden (10 Juni 1620).

Pieter, zoon van Gillis Zwynghedau, geboren te Belle, en wonende te Sint-Anna-ter-Muiden (5 Sept. 1620).

[p. 13]

Daniel, zoon van Mattheus De Witte, geboren te Nipkerke, wonende te Goes (3 Sept. 1620).

Josine, Van Hecke, weduwe van meester Roeland De Carpentier, wonende te Ieper, had een van haar zonen te Dordrecht en een dochter te Amsterdam (5 Jan. 1621).

Margriete Yemaers, weduwe van Jan Florissoone en echtgenoote van Jacques Smalwerck, te Haarlem (25 Jan. 1621).

Gillis, zoon van Pieter Bazelis, geboren van Steenwerck, wonende te Aardenburg (26 Maart 1621).

Jan Bert, geboren van Meteren, wonende te Aardenburg (30 Maart 1621).

J. DE SMET